

ISKOLAÖSSZEVONÁS, ÉNKÉP, TANULÓI EREDMÉNYESSÉG ÉS TÁRSAS KAPCSOLATOK

Surányi Éva* és Kézdi Gábor**

**Budapesti Corvinus Egyetem; Közép-Európa Egyetem, Közgazdasági Tanszék*

***Közép-Európa Egyetem; MTA Közgazdaságtudományi Intézet*

Kulcsszavak: iskolaösszevonás, énkép, társas kapcsolatok

A iskolák összevonása jelentős problémákhoz vezethet különösen akkor, ha az eredeti iskolák tanulói között jelentős különbségek voltak családi háttér és eredményesség tekintetében. Az összevont iskolák taníthatják külön osztályokban a különböző helyről érkező tanulókat, de integrálhatják is őket közös osztályokba. Kutatásunkban egy kelet-magyarországi városi iskola példáján azt vizsgáljuk, hogy e különböző iskolaösszevonási stratégiák hogyan befolyásolják a tanulók iskolai eredményességét, énképét és társas kapcsolatait.

Bármely társadalompolitikai program, így az iskolaösszevonások hatásvizsgálatának is egyik legnagyobb nehézsége meghatározni azon dimenziók körét, melyeket mérni szeretnénk, amikor azt próbáljuk megbecsülni, hogy az érintettek mire milyen és mekkora hatást gyakorol az adott beavatkozás. Bár az iskolapolitikai beavatkozások általában kihatnak a gyermekek mind kognitív, mind nemkognitív fejlődésére, meglepő módon az ilyen beavatkozások hatásvizsgálatai szinte kizárólag a gyermekek kognitív fejlődését vizsgálják. Az érv e mögött általában az a régen felismert tény, hogy a gyermek intellektuális fejlődése az egyik legfontosabb tényező iskolai, majd később munkaerőpiaci sikerességének alakulásában.

A kognitív képességek ugyanakkor a sikeres iskolai előmenetel korántsem egyedüli meghatározói. Számos kutatás rámutatott arra, hogy a gyermek személyes és társas kompetenciája, családi és szocio-kulturális háttere, valamint egyéni fejlődéstörténete éppoly fontos ebben. Bár emiatt a nemkognitív készségek mérése egyre növekvő szükséglet a különböző oktatási programok hatásának vizsgálatában, elemzésük legtöbbször figyelmen kívül marad. Ennek legfőbb oka a mérési eszközök kiválasztásának nehézségében rejlik. Egyrészt maga a szociális kompetencia (az általunk követett elnevezéssel a nemkognitív képességek összessége) nem egy jól definiált, mérhető ismérvekből álló gyűjtőfogalom, inkább olyan mögöttes egyéni képességet jelent, amely azután számos más területen érezteti hatását. A mérés ezért önmagában a komplexitás miatt különösen nehéz feladat. Másrészt a kognitív fejlődés dimenziójával ellentétben az itt releváns dimenziók mérésére sokkal kevesebb megfelelően validált és standardizált teszt áll a kutatók rendelkezésére, és sokkal kisebb az egyetértés még abban is, hogy egyáltalán mely dimenziókat szükséges mérni ennek kapcsán.

Kutatásunk fontos alcélja volt ezért egy rövid, csoportosan felvetető teszt kidolgozása, mely az iskoláskori nemkognitív képességek széles körét öleli fel. A kérdőív alkalmazható más oktatáspolitikai beavatkozások hatásvizsgálatában is, illetve további fejlesztések alapját képezheti. Előadásunkban e kérdőív validálásáról és standardizálásáról is beszámolunk. Munkánkban végül az országosan standardizált eredmények szolgálták viszonyítási alapul az iskolaösszevonás hatásának tanulmányozáshoz.